

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštine.

Terseglavizem.

„Nova krščanska morala!“
Fr. Terseglav.

Dolga je doba klerikalnih nasilstev in kruta bi bila sodba onega opazovalca, ki bi popolnoma objektivno motril klerikalno pravičnost in resnicoljubnost. Najgostejše blato in najgusnejše izraze poleg najpodlejših sredstev uporablja, da ugonobi onega, ki bi se le upal dvomiti o njih pravičnosti in jim oponirati bodisi v najmanjši stvari.

Toda ni dovolj, da izrablja slučajno last nadvlade, ni dovolj, da izrablja ono, kar si je človeštvo postavilo, da ohranja red in deli enako pravico med vse člane človeške družbe — ne zadovoljuje se; ker naši klerikalci imajo premalo človeškega duha v sebi in jemljejo človeku tudi to, kar mu je dala narava in človeška družba že po vzgoji — jemljejo ugled in kradejo čast.

„Če te kdo krivo blati, ti je dolžnost, da se zagovarjaš — ker resnica ostane zmagovalka laži!“ „Če si spoznal, da si delal komu krivico, pokesaj se; a ne samo kes, temveč popravek krivice ti daje zadoščenje!“ Tako, prijatelj! Le zate ne velja to pravilo, ker ti praviš, da si bojevnik krščanske morale, a pustil si blato, s katerim si nas po krivici obmetaval, ležati na nas, dokler ni samo odpadlo nate. In ko ti dokažemo laž, da si sam to, s čimer nas obmetavaš, tedaj — obmolčiš. Potuhneš se, obmetavaš spet od druge strani nas in uporabljajš — še podležja sredstva. Toda najpodlejš, kar si storil do danes, je to: „Da sam ateist, z ateizmom druge si blatil!“

Lahko bi teoretično pobijali vse napade klerikalizma na nas; ne bi bilo to težko, ker gradivo nam je tu tako ogromno, da bi vsak praktičen slučaj podprli z nebroj dejstvi. Lahko pa tudi rečemo, da ga ni stanu, ki bi bil ravno v tem oziru tako interesovan na početju klerikalizma bodisi v narodnem, kulturnem, demokratskem ali verskem oziru, kakor je to

ravno učiteljski stan. Vse te točke so tako omadeževane od klerikalizma, da kdor pojmi nje, pojmi tudi klerikalizem in ve, med katere škodljive človeštva mu je prištevati klerikalizem.

Edinole to stališče nas navaja do tega, da branimo sebe, ker v resnici klerikalizem ni niti vreden, da nanj reagiramo. Če nam je kaj svetega na tem mestu, nam je to šola, ki jo moramo varovati pred klerikalizmom, ako ji nočemo prizadeti sami zadnjega udarca. In od kje izvira ono rohnenje proti učiteljstvu, nego iz prepričanja, da preko učiteljstva ni mogoče priti do šolstva. Na najpodlejši način si pridobivajo ljudstvo zase; da nam na ostuden način jemljejo ugled in kradejo čast, da zbujaajo s tem sovraštvo v ljudstvu zoper učiteljstvo in mu s tem onemogočujejo vsak dober vpliv bodisi v vzgoji ali šolstvu. In vse naše prizadevanje ostane brezuspešno dotlej, da ljudstvo spozna, na kako brezstiden način mu je klerikalizem zapiral oči, da ni spoznalo resnice. — Spoznati mora ljudstvo to, kar je spoznala že druga inteligenca, a ne pripoznala.

Klerikalizem, ki je močna, mednarodna organizacija, in sicer politična organizacija duhovščine, hrepeni po tem, da uveljavi vso političsko moč v ljudstvu in jo združi potem v lastnih rokah. — In nas ne motijo posamezni posvetnjaki, ki sicer delajo za klerikalizem in so navidezni voditelji klerikalnih strank, ker vemo, da jih je privedlo do tega le častihlepe in lastna korist in njim ne velevajo to, kar počenjajo lastni nagibi, temveč so odvisni istotako v početju od faktorja, ki stoji izven našega naroda in to, ker njim določuje meje.

S pomočjo klera izrabljajo posvetnjaki versko čuvstvanje ljudstva v svoje političske namene in s pomočjo posvetnjakov izrablja kler narodnost v svojo političske namene.

Toda ne samo to, da izkorišča verstvo, hoče fanatizovati naše ljudstvo še na hujski način, s tem, da proglašča lastne moralne nauke

za izvirne, postavljene od našega izveličarja Jezusa Kristusa.

Popačiti hoče nauke svete vere, da jih še lažje izrabli v svoje političske namene.

Kdo jo izrablja? — Klerikalec jo izrablja na podlagi klerikalizma in lastnega ateizma!

In ko smo jim ateizem dokazali in ko smo izrabljanje vere v političske namene dokazali — kaj so storili? Molčali so kot grob in se potuhnili kot vsak nepoštenjak, ter svoja lopovstva za blatenjem učiteljstva nadaljevali. Le neznačajnemu, v dnu duše izprijenemu klerikalecu je kaj takega mogoče.

Zadeli smo v ono točko, ki je za klerikalce zmagoslavno orožje, ki pa postane lahko tudi njih pogubonosni meč, če izdajo svoje notranje prepričanje in se pokažejo v pravi luči. Klerikalci, z načelom klerikalizma v svojih srcih, izrabljajo versko čuvstvanje ljudstva v svoje egoistične in političske namene, da pri vsaki stvari, ki gre za utrditev političske moči klerikalcev, poudarjajo popolnoma neresnično, da gre le za utrditev vere, da se bojuje le za vero — a so se sedaj izdali.

In oni klerikalni kričači, ki dandanes največ kriče na Kranjskem o nevarnosti za vero, da so liberalci brezverci, da je učiteljstvo brezversko, da hočejo naprednjaki izrgati ljudstvu vero iz srca, hočejo vreči Boga iz šole, hočejo uničiti cerkve itd. — ki urejujejo mladinski list „Mladost“, ki je namenjen mladinski vzgoji v krščanskem duhu, na podlagi načel sv. vere; ki ustanavljajo in vodijo klerikalne mladeniške organizacije; ustanavljajo klerikalna izobraževalna društva; organizujejo srednješolsko dijaštvo; snujejo klerikalna telovadna društva; ki pišejo in sodelujejo v uredništvu „Slovenca“ — oni so ponavadi največji brezverci, so popolni ateisti.

Novo krščanstvo, nove nauke Krista oznanjajo! — kot absolutno resnico — ki je pa do danes še nihče ni slišal in ne čital — oznanjajo, da je Kristus ščeval in zbujaal srd v

človeštvo do svojih nasprotnikov; da je zapovedal sovražiti in uničiti svojega nasprotnika Nova krščanska morala, novi nauki, nova vera — a ker je vera Krista, ker so nauki Krista edino zveličavni, moramo to novo oznanjevanje, ki nima niti sličnosti z nauki Zveličarja, imenovati protiverstvo in to obsojati tembolj, ker ga oznanjujejo klerikalci, ki so, kakor pravijo, prvoboritelji krščanstva.

Novi Terseglavizem se širi v našem narodu. A ne, da bi ga oznanjali pri odraslejših ljudeh — ne, oni ga vcepjajo v srca mladine, da tu zamore pravi socialni duh Zveličarjevih naukov, da ga zatro v mladini in si vzgoje na podlagi nove morale strastne fanatike, ki pa bodo privedli človeštvo do najkrajnjega vandalizma in barbarizma. Toda igrajo se z nevarnim orožjem; zakaj opasno početje je zbujaati v mladinskih srcih revolucionaren duh, ker lahko se zgodi, da si uniči mladina s tem svojo eksistenco, ako pa dozori v popolnega moža, potem se je bati, da njega hotenje ne postane nasilno in ni izključeno, da se znese ravno nad njim, ki je zbudil to čuvstvo v njega srcu, da se je brez prave podlage in pravega vzroka zbujaalo v njem in se tudi razvil.

Posnemajte izgubljenega sina; izprijenost, razuzdanost in uživanje slasti življenja,“ to je današnje geslo klerikalcev v obliki nove krščanske morale! Toda če premislimo, v koliko škodo je to oznanjevanje in opravičevanje dejanj slabjšega sina (glej „Slovenca“ št. 191) z ozirom na moralno vzgojo mladine potem moramo izjaviti, da on, ki je to govoril in potem napisal, ali ni pedagog in ni stvari preudaril, ali pa je popoln brezverec, ne zaupa v nauke Krista, jih hoče predrugačiti, da jih izrabli v svoje egoistično-političke namene.

„Če mladeniči greše v svoji živahnosti, pa posnemajte Kristusa, ki je povedal zgodbo o dveh sinovih, od katerih je imel oče rajši tistega, ki je, čimbolj je bil prej grešil v mladem

LISTEK.

Ob odkritju Volaričevega spomenika.

Spisal Janko Leban.

(Dalje.)

Leta 1889.

I.

(Kratka vsebina: 1. Lucile Podgornikove ocena skladb. 2. dr. Lampe in njega list.)

Kozana 20./II. 89.

Dragi Janko!

Po vrsti! Svakinja ne gre še v Ameriko, torej tudi jaz ne še v Ljubljano! Kedar pojdem, naznanim Ti že.

Štoklja obdarila naji je z lepo deklico — Bogomilo — dne 8./I. opoldne. Zdrava sta mati in dete. Kaj še rata, to ne vem — vse je v božjih rocih! Kdo stavi naravi meje?! Skušaj tudi Ti kaj „zmohati“ — saj zdaj tako še ne veš prav, kako je zakon — sladak(!). Čestitam Ti zopet k „Iskracim“. Vspah dosegel si duševno in materijalno.

Tako je prav: Nadaljuj! Želim Ti večje sreče s Tvojim pisarjenjem, nego jo imam jaz

s svojo lajno. Da so pa naši kolege (osobito taki, koji nosijo „kolegijalnost“ vedno na jeziku) res zelo nekolegijalni, to skušam sam. Kritikovati hoče vsak — osel, nasprotujejo ti na vse načine; ako nočejo podpirati, da bi vsaj ne podirali. Oštej jih! — Lucila*) mi je skladbe vrnila osebno. Bil sem parkrat pri njej, res, dopada mi nje odkritosrčnost in sili me ceniti nje muzikalno znanost in vednost, sosebno glede klavirskih del. Spisala si je opazke — za kritiko — o vsakej skladbi posebe, (poslal sem jej bil 10 Opusov) namreč o moških zb — mešanih zb — samospelih in klavirskih skladbah ter „Od železne ceste“. Meni pa je dala — tudi za javnost — nekako splošno oceno. Naj Ti naveden nekaj stavkov:

— To pot mi je možno z veseljem poročati o najnovejših skladbah V. Skladatelj bil je jako marljiv . . . Čeravno je v tej zbirki lepo število skladb, vendar je pray malo takih, ki bi ne kazale očitnega napredka. Melodije so pristno glasbene, nekoje take, da se jim ne more vstavljati ne uho, ne srce. Posebe mi je še poudarjati, da kaže V. v teh delih prednost, ki me doslej ni še razvadila

*) Podgornik-Tolomei.

drugod pri Slovencih: Spremljevanje povzdiguje nad jednolične figure . . . Spremljevanja so prav srečno iznajdena in celo slikovita. Klavirske skladbe se ne dajo preteško izpeljati in so napravljene za raznoteri okus. — Meni ni znano pri Slovencih nobeno delo, ki bi bilo podobno komadu: Od žel. ceste. To je opereta „in nuce“. Cela priredba se je nad vse posrečila, tekst je ilustrovan s prav srečnim humorjem. Ni mi možno verovati, da izvršba komada ne bi dosegla sijajnega uspeha. Ne morem se vzdržati, da bi kar nujnejše ne opozorila čitalnic na ta komad, jaz menim, da ni občinstva, ki bi originalnega komada ne odobravalo z najtoplejšo pohvalo. — Želeti je samo; da bi imela poročevalka mnogokrat priliko, soditi o glasb. napredku pri Slov. tako ugodno, kakor je možno pri teh najnovejših delih Volaričevih.

Hočeš še bolj laskave ocene? Ponosen sem na svoje skladbe — toda, dragi mi, samo edino ponosen. Saj veš, kako je z muziko pri nas. Pisal sem Giontiniju gledé izdavanja, oziroma založitve svojih del (se vé, poslal sem mu i oceno Luc. Podgornikove) — a niti odgovoril mi ni. Glasb. matica pa jo tudi kako obrne, da nič mojega ne izda. Jaz tudi ne

morem tiskati v lastno škodo — naj tedaj skladbe doma v kotu s pohvalno oceno vred — plesné!

Opomnim pa Ti še, da sem marsikaj novega napravil, kar ni tudi Lucila še videla, kar bo pa še večje vrednosti. Uboga slovenska glasba! Potrpimo!

Cesar Jožef je dal nekemu vrlemu vojaku penzijo potem, ko mu je krogla odbila — čeljust. Vojak reče: Dokler sem imel zobe, stradal sem, zdaj ko ne morem več jesti, dajejo mi še-le kruha. Ali ni z nami enako?

Kje so naši mogočni narodni voji (tako pravi Levstik, ne pa: voditelji) — kje naši pravični „naprejpostavljeni“? Neka vrag . . . ?

Od gradiškega slaveca ne vem nič — na dve pismi nisem dobil odgovora. Nameravam ga obiskati v dan zborovanja našega „učit. dr.“ t. j. 7. marca. Ali si Ti obiskal Kavsa. Vrl dečko! Pozdravi ga zame!

Veseli me, da se potezaš zame tudi javno. Da si g. Dr. Lampetu pisal o meni, zahvaljujem se Ti srčno. Pisal mu bom o stvari, toda s pogojem, da mi vsako novo skladbo pošlje v pretres. Saj on dobi menda vsako novo knjigo ali skladbo kot urednik listov. Meni pač ni mogoče vsega kupovati,

doštni lahkomišelnosti, tembolj pozneje delal za očetovo hišo — dočim mu je bil tisti sin, ki ga je vedno ubogal in vse izvrševal v slepi pokorščini, manj ljub! Tako je govoril voditelj mladine g. Terseglav v Mirnu dne 20. avgusta 1909. l. — Taka moralna vzgoja! Res, edinole mogoč produkt klerikalnega filozofa, ki nima v sebi niti trohice vzgojnega preudarka, da ne uvideva, v kako demoralizacijo privedo lahko mladino taki nauki in taki zgledi. Učiteljstvo pozor! Ne daj na tako nesramen način demoralizovati naše mladine, nastopite vedno s skrajnimi sredstvi, ker ta človek ni le demoralizator mladine in oznanjevalec nove vere izkvarjenega krščanstva, s tem da hoče izpodrinuti ljubezen do sovražnikov in jo nadomestiti s strupenim sovraštvom — on je demagog, in plega tega popolen brezverec, ateist!

Mladina postane narod, in gotovo ni tako naivnega človeka med nami, ki bi upal, da se v polni meri izpriena mladina pobježi in ustvari kdaj polnoštevilno dober narod.

Pozor, učiteljstvo obmejnih dežela! Ti ljudje niso zadovoljni, da zastrupljajo naše ljudstvo in mladino po Kranjskem; s krivo vero hodijo tudi preko mej, hodijo na Primorsko in se s svojimi brezverskimi nauki izkušajo uveljavljati tudi na Štajerskem. Javno si upajo oznanjati popolnoma novo krščansko moralno, nove nauke, ki nimajo niti trohice sličnosti z onimi Krista — oni oznanjajo popolnoma novi Terseglavizem.

Oni izrabljajo socialni duh Zveličarjevih naukov, da se okoristijo samega sebe, da si napolnijo svoje žepce in želodce, a izmzgavajo pri tem naše ljudstvo, ki živi v mnenju, da to, kar stori zanje, bo vrsteto njemu v zveličanje in da opravlja s tem dobrodelne namene.

Toda mi, ki poznamo dušo tega oznanjevalca „nove krščanske morale“, se ne čudimo njega početju, ker z njim vsi klerikalci nimajo niti trohice vere v krščanstvo, nimajo niti trohice vere v Boga in pristnost naukov njega sinu — Krista.

Priobčili smo v „Obrambnem vestniku“ našega lista šte. 37. pod naslovom „G. Terseglav“ in „Da izvajamo konsekvence na podlagi klerikalnih načel“ dve notici, ki sta jasni priči brezverstvu — ateizmu g. Terseglava in obenem vseh klerikalcev boljše vrste, na kateri se ni upal g. Terseglav niti črhiniti in je z njim molčala vsa klerikalna javnost.

Konstatirali smo brezverstvo teh ljudi na podlagi njih lastnih izjav. — Vse molči — ne upajo si na dan!

Tako je, če se klerikalcu dokaže brezverstvo — potuhne se in molči, da o tem ne bi zvedela širša javnost.

In sedaj pride ta mož in izjavi, da bo spisal v zagovor svojemu govoru v Mirnu celo brošuro — ko smo vendar že popolnoma jasno dokazali, da je on sam istotako brezverec, kakor je bil brezveren ves njegov govor v Mirnu, in ni niti črhnil na to!

Trseglav, ateist prve vrste, in ljubljanski škof, prevzvišeni gospod Anton Bonaventura Jeglič, pripuščata, da se pišejo zagovori in vzgojuje mladina po takih brezvercih, ki javno oznanjujejo krive nauke — pokvarjeno kr-

treba pa imeti vse pred seboj, da človek ve, kaj in kako. Kaj ne? Njegov list sem naročil, dopada mi osobito letošnji.

Kaj delam? V Kozani plešejo vsako nedeljo — no, potem šuma in hruma ne manjka. Godem in skladam vedno — to in šola, pa je dela dovolj. Stanko, čvrst deček mi je v veliko veselje. Časih grem na posete k prijateljem, pa „pasajcajt“. Pijem ga po kapljici, to je tudi nekaj. Soboto 23. t. m. ob 6. uri zvečer bo imelo braln. društvo ples — sviral bo krminski septet. Nadejam se veselega večera, „Debeli četrtak“ oženimo „Slov. Jez.“ s Ciril-Metodovo podružnico v Biljani, bo prijeten popoldne. Na debelencu“ bo v Cerovem „beseda“, pri kateri imam govor, tedaj zopet lep dan.

Na pust bom plesal, „da se bo kadilo“ — no, potem je post. Vidiš, da ni tako napačno življenje pri nas. Seve — evenka ni nikdar dovolj! Upam pa dobiti v kratkem podporo od okr. šol. sveta. Tudi ne bo napačno. Kaj pa Ti? — Kaj sproga? Kdaj se vidiva? Pri zborovanju v Šenpetri 7./III.? Odgovori.

Nadejam se, da si zadovoljen z današnjim listom: redko, pa dobro! Vse dobro Ti

ščansko moralo in vse to pod patronanco prvoboriteljev vere!

G. Terseglav! Vaše besede, ki ste jih izgovorili dne 25. marca 1908. l. in smo jih priobčili v svojem listu šte. 37., pričajo dovolj jasno o Vašem notranjem verskem prepričanju in ateizmu — ne potrebujemo nikakih zagovorov kar se tiče Vašega krivoverskega govora v Mirnu, ker vemo, da bo brošura ali pisana v duhu, ki ne odgovarja Vašemu notranjemu prepričanju, ali pa nov izbruh Vašega protikrščanskega mišljenja in nova slika Vaše duše.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra K 184.441'27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Nepristranost na deželni meščanski šoli v Celju.

„Narodni Dnevnik“ piše: Ravnatelj Paulu ni dala letos pri vpisovanju učencev na deželno meščansko šolo v Celju miru politična žilica. Ako se mu je zdelo, da kateri dečko ni vedel gladko nemški, ga je takoj zavrnil in delal svoje opazke. Mi g. ravnatelj odločno povemo, da je deželna meščanska šola v Celju namenjena Slovencev in Nemcem in da torej ne gre neopravičeno zavračati slov. dečkov, ki so sicer, kakor kažejo učni uspehi, zmeraj pridnejši in boljši kot nemški. Tako postopanje deželnega uradnika proti domačemu prebivalstvu je, milo povedano, nesramnost.

Nadalje poroča isti list:

Z ozirom na našo notico o zgorajšnji zadevi smo po daljši informaciji dognali, da je bilo res precej slovenskih dečkov zavrženih, da pa je tudi več nemških dečkov iz nemške mestne ljudske šole padlo pri sprejemnem izpitu. Zaradi tega se ne more govoriti o kaki pristranosti pri sprejemu na deželno-meščansko šolo, kar s tem vzamemo na znanje. Pač pa je res, da moramo tembolj zahtevati slovensko meščansko šolo, ker veliko slovenskih dečkov ne more priti v to deželno meščansko šolo edinole zaradi slabega znanja nemščine.

Opomba uredništva: Ta zahteva je popolnoma opravičena! Slovenska mladina v slovensko šolo!

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

želi ter v ime svoje in Francke srčno pozdravlja Tebe in gospo ves

Tvoj Dreje.

Zvonček dobiš v teku enega tedna! Res!

II.

(Kratka vsebina: 1. Obisk pri Gregorčiču. 2. Spisi humoristični Volaričevići.

Dragi Janko.

Pričakoval sem Te v Št. Peter, a zaman. No, povedal si, zakaj nisi prišel. Že Kavs mi je pisal, da si bil pri njem, kar me jako veseli. Menim, da si bil zadovoljen v Šmarji. Tudi prav praviš, da je Kavs blaga duša. Ni duhovit in niti kak odličen talent, toda odkritosrčen, dober fant. Čudim se pa, da se Ti je zdel tožen. Navadno je on jako vesel, smeje se iz srca — jaz se vedno smejem njegovemu smehu, kedar sva vkupe. Morda se je izpremenil, kar se nisva videla. Kdo ve, kaj človeka večkrat tare? — Poljšak je vrl narodnjak, značaj njegov mi dopade; prikupil se mi je takoj prvi dan, ko sva bila s Kavsom pri njem. — Kar praviš o „krasotici“ — to Ti verujem, saj se je i meni zgodilo tako. Škoda, da je navezana taka ženska na ono — tnalno!

Dr. Lampetu nisem še nič pisal, a mu

Narodno obrambno delo.

Na shodu narodno-radikalnega dijaštva v Ljubljani je poročal jurist Brunčko o narodnem obrambnem delu.

Podajemo tu glavne točke:

Kakor hitro smo se zavedali Slovenci svoje narodnosti, smo prišli v konflikt s svojimi sosedi. Enakopravnost je za Slovence samo na papirju. Da morejo še uspešnejše nas pritiskati, so ustanovili Nemci svoj „Schulverein“, ki se je — spočetkoma navidezno samo kulturno društvo — kmalu prelevil v germanizatorsko organizacijo. Kmalu na to je nastal v Berlinu „Alldeutscher Verband“, centrala pomenčevanja, odkoder se vsako leto siplje k nam po 200.000 nemških mark. Potem so zrasla gospodarska društva: Böhmerwald-Bund in Südmarka. Nemcem so se ustavili prvi Čehi s svojo „Šolsko Matice“ ter „Severočeško“ in „Pošumavsko jednoto“, društvom „Komensky“ itd. Potem so prišli avstrijski Poljaki in nazadnje Slovenci s svojo „Družbo Cirila in Metoda“. Slično društvo imajo Hrvati v Istri.

Referent govori nato o nedostatkih našega narodnega obrambnega dela Cirila-Metodove družbe, ki ne zadostuje več, ne more paralizirati delovanja „Südmarka“. Za vsako posamezno posestvo se je treba bojevati. Za teritorijalen boj gre. Povsod se decentralizira narodno obrambno delo, nastajajo podružnice z lastno iniciativo. Voditi je treba natančno statistiko, izdelovati mape. Skrajni čas je, da se tudi mi bolj v tem delu organiziramo, saj je manjšinsko vprašanje za nas eksistenčno vprašanje. Tudi mi moramo hoditi za zgledom od drugod, tudi mi moramo ustanovljati „Narodne svete“, sestaviti načrte narodnega obrambnega delovanja, le na ta način bomo dosegli sistematičnih in trajnih uspehov. Ideje narodne obrambe se moramo oprijeti vsi brez razlike stanu in prepričanja. Voditi moramo natančen pregled nad svojo in nasprotnikovo silo, študirati moramo podrobno izseljevanje in priseljevanje našega nasprotnega življa in polagoma pripraviti vseslovenski narodni svet. Naša rešitev je edino-le v intenzivnem svotrenem in skupnem delu.

V debato so posegli številni udeležniki shoda. Hawzik je omenjal češkega narodnega obrambnega dela. Dr. Fetih-Frankheim je govoril o ljuskem štetju in je priporočal privatno ljudsko štetje. Potovalni učitelj Ante Beg je pozival k sodelovanju pri sestavi narodnega katastra.

Nato je prevzel besedo teh. Mačkovšek, ki je referiral o statističnem problemu Slovencev. Podlaga njegovega referata so pred vsem štetja centralne statistične komisije. Ta štetja niso povse pravilna. Če hočemo govoriti o napredovanju in nazadovanju Slovencev, se moramo ozreti na druge narode v Avstriji. Rezultat tega primerjanja za nas ni razveseljiv, je skoro obupen. Slovani smo relativno najbolj padli, posebno l. 1900. Kje tiče vzroki?

Imamo število otrok do 10 let pod normalo. Da se Slovenci tako malo množimo, so vzrok slabe gnotne razmere. Najbolj smo nazadovali na Primorskem, potem na Štajerskem in na Koroškem, edino na Kranjskem je prirastek.

bom v kratkem. — Čestitam vaovič k dobremu uspehu z „Iskricami“, ter me veseli, da si se oglasil tudi k „Družbi sv. M.“

Tam lahko uspešno deluješ, osobito ker se mi zdi, da znaš pogoditi stvar v ljudskem duhu in priprostemu narodu umljivo in primerno. A tudi plačajo Ti, ako sprejmejo — pa bo Janko pohajkoval o počitnicah. Dr. Sketa visoko cenim. Poznam ga iz njegovih spisov v Kresu.

Zdaj pa kaj o meni. — Šel sem bil pe-pelnično sredo skozi Renče na Gradišče. Gregorčič me prijazno sprejme. Ostal sem pri njem do jutraj ter sem potel, šel k zborovanju v Št. Peter.

Pila sva do punctum polnoči izvrstno kapljico in se pogovarjala o mnogočem. Da je bil ta večer zelo lep in prijeten, ni mi treba posebno povdarjati. Zvedel sem marsikaj zanimivega. Glavna stvar pa je bila ta: Pesnik mi je pisal že teden dni poprej, da mi hoče priskrbeti I. mesto na šoli družbe sv. Cirila in M. v Trstu, ako bi hotel sprejeti to službo. Odgovoril sem: da. Na to je on pisal v Ljubljano voditeljem družbinem in Ti so bili s tem zadovoljni, rekel bi veseli.

Pri Simonu imel bi jaz izvedeti razmere

Velika rak-rana je izseljevanje, vzame nam najboljših ljudi. Kdor se vrača, pride bolan, star in nikomur več ne more koristiti. Izgublamo ljudi in zemljo. Bojevati imamo tri bitve; ob Dravi, v mestih in ob morju. Nismo pa pripravljeni. Referent se nato peča z razmerami v posameznih krajih. Zavedati se moramo svoje sile in potem pridemo do velikih manjšin v Gradcu in Celovcu ter do slovenske večine v Trstu. Verujemo v bodočnost našega naroda.

Klerikalci v Belgiji!

V Belgiji so klerikalci 25 let na krmilu državne uprave. Takoj l. 1884. so odpravili liberalni šolski zakon iz l. 1879. L. 1885. je izginilo izmed 1933 državnih ljudskih šol 877, zato pa je dobilo 1465 duhovniških pravico javnosti. L. 1902, je bilo na šolah 3708 neizprašanih učiteljev, danes jih je že okolo 4500. Samo od leta 1902. do 1905. je vstopilo 390 izobraženih ljudi v šolsko službo. V treh letih se je število učiteljev-duhovnikov povečalo od 8696 na 10351, to je za 19%. In kaj uče ti ljudje? Samo veronauk, življenje svetnikov in utrjevanje v veri, dočim se drugi predmeti zanemarjajo kot docela odveč in brezverski.

V Belgiji še danes ni šolske obveznosti. V nekem bruselskem predmestju ne pohaja šole izmed 10.671 otrok med 6. in 12. letom starosti celih 3200! V vsi Belgiji je nad 150.000 otrok, ki nikdar ne vidijo od znotraj šole! Najslabše je v flemških provincih, kjer je najmočnejša trdujava prave vere. Pri naboru l. 1906. se je tam izkazalo, da je izmed 1000 nabornikov bilo jih je le 84, ki so izdelali ljudsko šolo, 180 jih je pa bilo, ki niso znali ne brati ne pisati. Za dva odstotka je šla izobrazba ljudske šole nazaj v petindvajsetih letih.

Take razmere so klerikalcem všeč, zato pa jim je toliko ležeče na tem, da bi povsod dobili vso oblast v roke in da bi ljudstvo ostalo v nevednosti, ker le v kalnem moreju klerikalci ribariti, kakor in kolikor se jim ljubi.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

VII. občni zbor.

Ta se je vršil dne 11. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v Ferdinanduju v Gradcu. Udeležilo se ga je 130 članov in mnogo gostov. Zborovalce je pozdravil predsednik Slana, tajnik Eichmeyer pa je podal poročilo o zadnjih dveh letih. Iz tega posnemljemo: 18 članom se je izplačalo 25.920 K (proti 23.500 kron v istem razdobju prej.) Skupna vsota izplačanih podpor znaša okroglo 100.000 kron, čeprav društvo obstoji šele 13¹/₂ let. Rezervni zaklad je narastel nad 10.200 K. Upravni stroški so znašali le 4-4% vplačanih doneskov. Število članov ni zaradi slabega gnotnega stanja članov in iz drugih vzrokov posebno

Dalje v prilogi.

natančneje. Razvidel sem da bi imel lahko čez tisoč dohodkov na leto. Vse prav in dobro. Toda 2 stvari sta me motili:

1.) V slučaju bolezni (kdo ve, kaj in kdaj zadane človeka?) ne bi imel plače. (Zlodja, saj bi moral potem skočiti v morje!)

2.) Mesto bode sčasoma, morda celo v kratkem prisiljeno vsled postave sprejeti to šolo v svoje področje — a kdo me zagotovi, da obdrži mestno lahovsko starešinstvo tudi učiteljsko tedanje osobe. Nobeden ne. — No, zato pa nimam velikega veselja do omenjene službe, ker — dasi dobra — ni gotova. A boljše „malo, pa gotovo“, nego veliko nestalnega. Ali nimam prav?

Sicer pa mislijo gospodje v Ljubljani še zdaj, da pojdem v Trst ter pričakujejo mojih dokumentov — kajti rekli so mi, da gotovo dobim, naj le vložim prošnjo, četudi je termin razpisa že pretekel. Tudi so zadovoljni, da bi nastopil šele s prihodnjim šolskim letom, ne kakor je bilo rečeno: o Veliki noči. — A jaz ne grem. Čakal bom pa druge „sreče“. Morda je Bog odločil tudi meni kako zrno dobrote; čakajmo!

V „Soči“ si bral, da „me izgube“. To je pisal Žnidarčič, ker je zvedel o omenjeni

naraslo. Društvo je popolnoma utrjeno in daje za povprečnih malenkostnih letnih 21 K zaradi cene uprave in varčnosti obmrtnih podpor pa približno 1500 K. Poročilo pozivlja končno, naj se vse štajersko učiteljstvo oprime tega prepotrebne družstva. Temu pozivu se pridružuje tudi še učitelj Kaspar iz Gradca.

Blagajniško poročilo poda nadučitelj Sturm. Navaja zgornja števila ter poudarja, da sta red in natančnost v knjigah naravnost vzorna. Posebno naglašata progresivni narastek rezervnega zaklada. Blagajniku in predsedniku se izreče odveza.

Obsmrtni doneski se določijo na 2 K, upravni doneski na 1 K. — V odbor so bili enoglasno izvoljeni: nadučitelj Ivan Slana, predsednik; učitelj Josip Ortner, podpredsednik; učitelj Julij Eichmeyer, tajnik; nadzornik Eerdinand Tremel in dež. poslanec Anton Otter, odbornika; namestnika: nadučitelj Alojzij Lux in učitelj Alojzij Kaspar; pregledovalci računov: nadučitelj Emanuel Sturm, nadučitelj Edvard Grill in gospa Ida Schellauffova, namestniki: Alojzij Hammer, Viljem Petrič in Adolf Trainko.

Odbor je predlagal izpremembo pravil. Najvažnejše izpremembe se tičejo sprejema učiteljskih žena, katerih medije niso člani; olajšanja sklepanja občinskih zborov z zmanjšanjem števila v to potrebnih članov, poostrenja določil glede na zankirne dolžnike; končno znižanje določil mlajših pristopnikov in enakomernejše razdelitve teh doplačil sploh. V debati so govorili člani Gandorsky, Oberhammer in Brattensiewicz. Izprememba pravil obvelja.

Sprejeta sta bila še ta dva predloga: 1. Vsak mesec naj se objavi v učit. listih, če se je pripetil kak smrtni slučaj ali ne (predlagal Gandorsky). 2. Vsak član dobi vsako leto izkaz svojega blagajniškega stanja, ako je kaj dolžan.

Zborovanje je trajalo dve uri.

Učitelj in svinjski pastir.

Virjanske „Hrv. Nov.“ prinašajo sijajen primer, kako je danes na Hrvaškem bolje biti svinjski pastir nego učitelj. Stvar je resnična in jo tudi mi objavljamo, ker se tudi Sloveniji tako krasno poda!

Učitelj F. B. v D. M. občine Našice je kupil sedmero praseta. Ker v vasi še ni uvedeno skupno pastirstvo, ki zaradi raztresenosti pašnikov sploh ni možno, pase učiteljevo čredo pastir nekega kmeta. Ko je učitelj čez tri mesece svojo čredo prodal, pozove svojega pastirja, da mu plača.

„Koliko zahtevaš mesečno za komad, ker si pasel?“ vpraša učitelj svinjarja.

„35 krajcarjev, gospod“ — odgovori pastir.

Učitelj: „Si li kdaj obiskoval šolo?“

Pastir: „Nisem, gospod!“

„Pa vsaj znaš, koliko mesecev ima leto?“

„Znam, gospod, dvanajst.“

„Vidiš,“ nadaljuje učitelj, „ko bi ti čeval 100 svinj in za vsako dobil na mesec 35 kr., bi dobil na leto za onih 100 komadov 420 gld. In vidiš, ti me pri vsaki besedi imenuješ gospoda. Jaz sem učitelj in čuвам in učim 150

stvari. Jezilo me je, da je tako naglo objavil te negotovo novico. — Zdaj bodo razpisane službe v našem okraju; prosim sem-le! Jaz ostanim menda še v Kozani.

Zdaj sem izpolnil Tvojo željo: prepisal sem Zvonček. Le igray in pojga: besede so Tvoje, napev pa moj; tedaj so zjedinjeni v njem čuti naji obeh. V teku dveh mesecev nameravam izdati zvezek skladeb. Dne 12./IX. bomo imeli v Kozani „veliko besedo s plesom“. Ali prideš? Skušaj!

Tu sem priložil tudi moj šaljni govor: Sree, kojega sem govoril pri Jezovi zabavi v Biljani. Preberi, boš videl, da imam tudi „en kos humoristične žile“. Pri priliki vrni mi spis, ker hoče žnidarčič 3 moje šaljive govore natisniti v posebnej knjižici. Kaj se Ti zdi? Piši! — Pozdrav od soproge Tebi in gospej. Enako, ne, — še bolj pa Vaju pozdravlja

Tvoj

Drejc.

Kozana 28./III. 89.

(Dalje.)

otrok s temeljno plačo 400 goldinarjev. Po tvojem računu je torej boljše biti svinjski pastir ko učitelj.“

Pač res!

Srednješolski vestnik.

**** Slovenski učni jezik na kranjskih gimnazijah.** V „Edinosti“ čitamo: Toliko dijaki, kakor profesorji na kranjskih gimnazijah so bili mnenja, da začne s tekočim šolskim letom tudi v višjih razredih pouk v slovenskem jeziku. V zadnjem hipu pa je deželni šolski svet prepovedal rabo slovenskih učnih knjig, ker jih ministrstvo še ni odobrilo. Deželni odbor je vložil proti prepovedi energičen protest. Bilo bi škoda izgubljeti besede o škandaloznem postopanju vlade z nami Slovenci. Najprvo se je vlada izgovarjala, da ni slovenskih učnih knjig, a sedaj, ko smo trudom slovenskih profesorjev z žrtvami kranjskega deželnega odbora, vendar le dobili potrebnih učnih knjig v slovenskem jeziku, jih vlada ne potrudi! Pa naj potem še kdo reče, da se nam ne godi dobro v tej ljubi Avstriji!

**** Novi vodja slovenske gimnazije v Celju** je prof. Lilleg z državne gimnazije v Zadru. Bil je poprej v Sarajevu in je kakor se nam zatrijuje dober Slovenec.

**** Umrl je v Celovcu** v jako visoki starosti zaslužni rodoljub, upokojeni c. kr. realni profesor Tomaž Schrey. Pokojnik je svoj čas služboval v Ljubljani in je bil tam nekaj časa realni ravnatelj, a nemška sapa je zapihala in moral je v Celovec. Pokojnik je bil starosta slovenskega kluba v Celovcu in v vseh narodnih krogih priljubljen in spoštovan.

**** Ljubljanski občinski svet** je imenoval dosedanjega suplenta Antona Jurga za profesorja nemščine na mestnem dekliskem liceju. Bil je to edini kompetent.

**** Ravnatelj slovenskega učiteljskega društva** je imenovan dosedanj ravnatelj slovenskih oddelkov v Kopru, šolski svetnik Bežek. Tudi vsi ostali profesorji pridejo v Gorico.

**** Škandalozne razmere na goriški gimnaziji.** Letos se je vpisalo na gimnazijo v Gorici nič manj nego 710 dijakov. Naravno je, da so vsi razredi tako natlačeni, da profesorji in učenci komaj dihaajo. Kako ozračje vlada v takih prenapoljenih prostorih, si lahko mislimo. Tu se bije v obraz najprimitivnejšim načelom higijene. Zaradi pomanjkanja prostorov v gimnazijskem poslopiju so nastanili dva oddelka višjih razredov izven gimnazije, in sicer v Strassoldovo palačo na trgu Sv. Antona, kjer pa niti potrebni stranišči! Nastanitev nekaterih razredov daleč izven šolskega poslopja gotovo ni prikladna in posebno nadležna je profesorjem, ki morajo tekati iz enega poslopja v drugo. Vlada ima sedaj lepo priliko, da napravi konec tem nezdravim razmeram s tem, da sezida dve novi, modernim principom odgovarjajoči šolski poslopji, kamor naj nastanijo srednje šole z slovenskim in italijanskim učnim jezikom posebe. Pametno bi bilo, da se spravi to stvar zopet v deželni zbor, kakor hitro bo zboroval. Ako nastopijo složno vsi poslanci, Slovenci in Lahji, se bo morala vlada končno vdati.

**** Na državni gimnaziji v Trstu** se sme otvoriti en razred realne gimnazije. To pa velja sedaj le za l. 1909/10.

**** Jeze se abiturienti gimnazije v Also-Kubinu na Ogrskem,** ker jih je pri naknadnih izpiti izmed 25 padlo 24. Izmed teh jih mora sedaj v oktobru 15 med vojske — na tri leta. — Proti vladnemu komisarju, ki je vodil izpite, so demonstrirali, in žandarmarija ga je morala braniti.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 9. številki to-le vsebino: 1. Dr. Jos Tominec: O napačnosti in pravilih slovenskega pisanja. — 2. Fr. Orožen: O domoznanem pouku s posebnim ozirom na čitanje in razumevanje zemljevidov. — 3. Miro Šijanec: Konjunktivne ideje Tolstega. — 4. Zadržavka: Ženska ročna dela v ljudski šoli. — 5. Anton Skala: Razvoj šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja cesarja Franca Jožefa I. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo!

Slovenski zemljevid „Matice Slovenske“. V popolno doseganjim dobóčtvam naj služi to-le; Ves zemljevid bo 91 cm širok in 125 cm dolg ter izide v 4 listih, Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali na petega na platno; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed 4 listov je nalepljen na dobro, sivkasto platno in je razdeljen na 16 delov (torej zlojljiv, v žepnem formatu); b) vsi štiri listi se prilepijo skupaj na močno, belo platno, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v 4

dele (zemljevid bi se dal obesiti); c) vsi 4 listi se prilepijo skupno na močno, belo platno kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj ličen lesen rob in obešalo. Napenjanje stane; sub a) 2 K 52 h (za vse 4 liste), sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 h. — „Matica Slov.“ prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji z naročilom obenem blagovoli javiti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (ozir., ako ni matičar, 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. n. gospodo, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K.

Dr. Fr. Ilešič, predsednik.

Uzgoj čovjeka boreca. Napisal Davorin Trstenjak. Cena 1 K, poštnina 5 vin. Ravno je dotiskana ta knjiga, ki se dobi pri pisatelju v Zagrebu, Prilaz 22.

Jubileje češke himne „Kde domov muj“. Letos bo 75 let, odkar se je prvokrat pelo današnje češko himno „Kde domov muj“ od Frana Škroupa. Prvokrat je pel to pesem, ki je tudi pri nas popularna, basist Karel Strakaty dne 21. decembra 1834. Dve hčeri skladatelja živita še danes, ali v slabem gmotnem stanju, zato češki listi pozivljaja češka gledališča, naj omenjenega spominskega dne store kaj za njiju.

Kulturno delo.

+ **Ruski knjigotržec Pavlenkov** je zapustil v svoji oporoki tako vsoto, da bodo oživitorili 2000 knjižnic, ki bodo vsakomur brezplačno pristopne.

Politiški pregled.

*** Državni zbor.** Ako češki deželni zbor ne bo mogel zborovati, potem skliče vlada državni zbor že na dan 4. oktobra, da naredi konec vsem deželnim zborom. Ako pa bi dež. zbor češki mirno delal, potem se snide državni zbor šele nekako 20. oktobra. Zborovanje državnega zbora bo trajalo tja do Božiča, seveda le, če ne bo obstrukcije, zakaj zaradi krize na Ogrskem ni misliti na sklicanje delegacij.

*** Lex Axmann-Kolisko.** Izvrševalni odbor češke državno-pravne stranke je v svoji seji protestiral proti nameravani lex Axmann-Kolisko. V tem protestu se svari vlado, naj ne predloži zakona v sankcijo, ker v nasprotnem slučaju bodo Čehi razvili najskrajnejši boj proti vsaki vladi, ki bi to storila. — V dvorani dunajskega magistrata je sklicala „Südmarka“ protestno zborovanje proti češkemu življu na Dunaju in Nižjem Avstrijskem. Zborovalec je bilo okolo 6000. Zbor je zahteval sankcioniranje lex Kolisko-Axmann. Ker zborovalci niso mogli vsi v dvorano, je ostali del občinstva zboroval pri glavnih vratih pod milim nebom. Vsi govorniki med njimi poslanec Weidenhoffer, so zahtevali sankcioniranje lex Axmann. Sprejela se je tudi v tem smislu resolucija. Po zborovanju so priredili izpred od mestne hiše po Ringu do Goethejevega spomenika. Neredov ni bilo. 300 rediteljev je skrbelo za red. — „Vaterland“ javlja po informacijah iz najmerodajnejšega vira, da baron Bienert vkljub sprejetemu dr. Luegerjevemu predlogu ne bo predložil Axmannovega predloga cesarju v sankcijo. — V deželnem zboru kranjskem sta stavila dr. Tavčar in prof. Jarc nujna predloga, ki govorita za uredbo slovenskega učnega ezika v kranjskih šolah.

*** Shod nemške avstr. soc. demokracije** se je dne 20. pret. mes. otvoril v Libereh na Češkem. Došli so 204 odposlanci raznih soc. organizacij, med njimi 48 drž. poslancev in 14 žensk. Prvi dan je bila sklenjena izjava simpatij štrajkujočim delavcem na Švedskem, nadalje protesti proti mučenju zaprtih revolucionarjev na Švedskem in na predlog dr. Adlerja protest proti silovitosti carizma na Ruskem.

*** Björnstjerne-Björson v Belgradu.** Veliki prijatelj Jugoslovanov, norveški književnik Björson, pride začetkom prihodnjega meseca v Belgrad.

*** Avstrijski častniki v perzijski armadi.** Potrjuje se vest, da je tačasni perzijski vojni minister pozval avstrijske častnike v perzijsko armado kot instruktorje za izvežbanje pešcev in topničarjev.

*** Ogrsko.** Iz Budimpešte javljajo: „Egy-étértes“ prijavlja različne izreke prestolonaslednika najvojvode Franca Ferdinanda o ogrski krizi. Najznačilnejše je, da je prestolonaslednik baje rekel: Habsburška dinastija hoče dati na Ogrskem živčim narodom splošno in enako volilno pravico, a tisti, ki imajo na Ogrskem oblast v rokah, tega ne pripuste.

*** Nova trozveza na daljnem Vztoku.** Iz Petrograda poročajo: Tu se pojavljajo glasovi za ustanovitev nove trozveze na daljnem Vztoku. V to zvezo bi stopile Rusija, Združene države ameriške in Kitajska. Predsednik Taft je baje za tako zvezo, ki bi bila — to je očitvidno — naperjena proti Japonski — „Novoje Vremja“ opisuje položaj na skrajnem

Vztoku z najrjerneji barvami. Neko pismo iz Vladivostoka, priobčeno v listu, prorokuje rusko-japonsko vojno za l. 1910. Japonci se baje povsod oborožujejo.

*** Statistika smrtnih obsodb.** Ruska glavna vojna uprava je izdala seznam statističnih podatkov o delovanju vojnih sodišč. Iz tega seznama je razvidno, da je bilo 1906. l. 236 smrtnih obsodb, l. 1907. že 620, l. 1908. pa je naraslo to število na 1130. Največ obsodb se je izvršilo v Odesi, kjer jih je bilo l. 1908. — 659.

*** Mladoturki — nazadnjaki.** Ko se je med turškim žensvom počelo gibanje za moderniziranje kroja in se je o tem razmotrivalo, kako bi se verski predpisi najlažje prezrli, je prišla turška vlada, pa je vsako enako misel strogo prepovedala.

Obrambni vestnik.

Poziv. Obrambni odsek, ki se je ustanovil sklepom delegacije „Zaveze“, se je konstituiral. V sedanjih časih učiteljskega preganjanja bo imel gotovo dovolj posla. Pritisk je provzročil protipritisk! Učiteljstvo, ki je ostalo zvesto, se strnjuje tem bolj, čim hujša je krutost naših nasprotnikov. „Vsak za vse, vsi za vsakega“, je naša deviza!

Ker bo treba marsikom tudi z denarjem priskočiti na pomoč, je neobhodno potrebno, da zbiramo v ta namen prispevkov.

Poznamo miserijo učiteljstva in njegovo bedo; vemo pa tudi, da je požrtvovalnost njegova taka, da si bo vsakdo izmed nas — če treba — odrgal od ust toliko, da bo z mlhim darom priskočil na pomoč svojim preganjanim tovarišem.

Ker se letos redni prispevki članov „Zaveze“ v ta namen niso določili, prosimo tem potom vsakega tovariša in vsako tovarišico, da blagovoli za obrambni odsek darovati mal prispevek.

Najbolje bi bilo, ako bi vsako učiteljsko društvo pobiralo denar in ga skupno poslalo „Zavezi“.

Obrambni odsek.

*** Obrambni odsek „Zaveze“** se je ustanovil in konstituiral. Naloga mu bo štiti in braniti učiteljstvo pred napadi, preganjanjem in pred krivicami. Obrambni odsek bo opozarjal tovariše na obrekovanja in sumničenja, ki se razširjajo po listih, ki jih morda dotičnik, ki se ga tiče, ne bere; pomagal bo preganjencem s svetom in dejanjem, po potrebi jim preskrboval pravnega zastopnika — kolikor bo možno — jim tudi v denarjih poravnava gmotne škode. Do podpore obrambnega oddelka imajo pravico edino le člani okraj. učit. društev, ki naj se obračajo nanj v vseh slučajih, kadar trpe preganjanja in krivice, ki izvirajo iz stanovskih, oziroma službenih okoliščin; privatne zadeve so seveda izključene.

Vestnik.

Iz šolske službe na Kranjskem. V brezplačno šolsko službo je vstopila učiteljska kandidatinja Irena Petschnig v Kamniku. Na isti šoli je imenovana Angela Kendova za prov. učiteljico. Za prov. učiteljico v Šmarju je imenovana Berta Valentova. Namesto obolele učiteljice Ludovike Tschretnikove je imenovana za Col suplenta Marija Grilje. — Namesto obolelega Henrika Paternostra pride v Senožeče učit. kandidatinja Terezija Grebenčeva. — Učit. abit. Mirko Sadar je imenovan za prov. učitelja v Št. Vid pri Zatični. — Nadalje je premeščen prov. učitelj Fran Starman iz Matenje vasi v Kutezevo. — Učit. kandidat Maksimilijan Kalan pride kot prov. učitelj v Matenjo vas. — Bivši prov. učitelj v Šmartnem pri Litiji, Albin Lajovec, pride v Cerklje. — Za potovalni učiteljici sta imenovani Cecilija Skubic za Postojno, Karolina Zehrer za Vipavo. — Pom. učitelj Rudolf Poljanec pride iz Ljubljane v Šmartno pri Litiji. — Dosedanja prov. učiteljica v Kolovratu Marija Jelenc, se je odpovedala službi. — Namesto obolelega učitelja Fran Kranjca pride v Podstenje učit. kandidatinja Helena Ozanič.

Šolske vesti iz Celja. Na pripravnico pri nemški gimnaziji se je letos zopet vpisalo samo 7 učencev. V I. razred na višji gimnaziji se je vpisalo 38 učencev. — Nenavadno lep je letos obisk na slovenski okoliški deški šoli. Število nanovo došlih solarjev I. razr. se še sedaj ne da natančno določiti, a je že sedaj doseglo število 90; kako močni so pa ostali razredi, kaže to, da sta v četrtem razredu 102 dečka! Eden opomin več, da se mora vprašanje glede te šole kmalu rešiti! — V Ciril-Methodov otroški vrtec v Gaberju se je vpisalo 50 otrok.

V tržaške slovenske (družbine) šole se je vpisalo nad 1200 otrok, v pripravnico za srednje šole nad 200 in v I. razred gimnazije nad 50 slov. učencev. To je veličastna manifestacija za potrebo slovenskih šol v Trstu.

Umrl je tov. Albert Planer, nadučitelj v St. Lenartu nad Laškim, v 47. letu svoje starosti. Rajnik je zapustil pet nepreskrbljenih otrok.

Smrtna kosa. Umrla je v Rojanu gospa Josipina Pertot, roj. Bertos, mati tov. nadučitelja in mestnega svetovaleca Josipa Pertota, v visoki starosti 79 let. Uglednima rodovinama Pertot-Pregelj naše iskreno sožalje! — Umrla je v Mariboru gospa Marija Končanova, roj. pl. Costova, učiteljeva vdova. R. i. p.!

V dekliško ljudsko šolo v Celju je sprejetih okrog 500 učenk. Mnogo deklic iz Ostrožnega in Smarjete je izostalo; šle so torej v nemško dekliško šolo. — Šolski vrtec se je preselil zaradi pomanjkanja prostora v Kmečlovo hišo na Grabnu.

V Rocolu pri Trstu namerava Ciril-Metodova družba prihodnje leto otvoriti ljudsko šolo.

V „Legin“ otroški vrtec pri Barki poleg Gorice zahajata, kakor se je izjavila laška vrtnarica sama, dve tretjini slovenskih otrok. — Sramota, ako je to res!

Nemško šolo v Slov. Bistrici obiskuje letos 261 otrok, in sicer 183 iz mesta in 78 iz okolice. Lansko leto jih je bilo vseh 255. Žal, da so mnogi starši skrajno nezavedni, zakaj vsi otroci iz okolice so slovenski in pretežna večina iz mesta tudi. Otroški vrtec ima 44 gojencev.

Za hrastniško nemško šolo je izposloval poslanec Marekhl pravico javnosti in to že po njenem dveletnem obstanku. Seveda jo dobijo slovenske šole, kjer je nimajo, tudi — kakor vemo.

Slovenska šola v Kopru. Iz Koprja pišejo: Slovensko učiteljske se preseli v Gorico. Seveda premine z njim tudi slovenska vadnica. Rodoljubi so že dolga leta razmišljali, kako bi tudi po odhodu učiteljske ohranili slovenski deci učilnico. Državne oblasti imajo že več let dotično prošnjo; ni pa upanja, da bo v kratkem rešena. Istotako se nimamo ničesar nadajati od strani dežele v tem pogledu. Ostaja še edino samopomoč. Od tajništva obeh družb sv. Cirila in Metoda že imajo koprski Slovenci dokaj ugodne odgovore. Šolo-obveznih otrok bi bilo krog 200 in ker so drugi pogoji tudi ugodni, je upati, da se ustanovi v kratkem zasebna šola.

Iz Vojnika poročajo: Kako nepotreben je pri nas nemški otroški vrtec, kaže to, da se je letos vpisalo za obiskovanje komaj — 6 otrok, a še ti niso — Nemci.

V Šolo Podturnom v Gorici se je vpisalo letos 19 slovenskih otrok, in sicer v vse 4 razrede.

Furtimaši v Istri. V Pazinu se je vršila glavna skupščina „Dijaškega podpor. društva za Istro“. Po prizadevanju škofa Mahničca so duhovniki napeli vse moči, da so iztrgali narodno imetje iz sedanjih rok in ga spravili v klerikalne. Duhovniki so pripeljali vse polno kmetov; samo en duhovnik je imel 1900 popoblastil, podpisanih od kmetov, ki jim je škofjska kurija plačala članarino. Razprava je bila viharna in je trajala pet ur. Terorizem furtimašev je bil strahovit. Inteligenca je spoznala, da proti taki podivjani, vsaki pametni besedi nepristopni množici ničesar ne opravi in je zapustila skupščino.

Franc Ločniškar, dosedaj učitelj pri Sv. Gregorju v kočevskem okraju, mladi pesnik, ki pridobuje svoje proizvode pod raznimi imeni, recimo: Taros Vaziljev, Borisov, Slavko Slavič itd., je dobil službo potovalnega učitelja v Logje-Robidišču na Tolminskem ob Beneški meji. Čestitamo tolminskemu učiteljstvu na tej odlični pridobitvi!

Nemška šola v Soštanju. V to pomembnovalno ne zahajajo samo otroci nemških-tarških uslužbencev in nekaterih nemških podreptnikov, ampak žalibog tudi otroci popolnoma neodvisnih kmetov iz Družmirja in Gaberkov. Čudno se nam zdi, da pohaja to šolo tudi deček kmeta Hliška iz Gaberk. Ali ima njegov brat kaplan tako malo vpliva, ali pa se mu mogoče ne zdi vredno, ga poučiti o njegovem nespametnem koraku? Vsekakor bi bilo želeto, da stori svojo narodno dolžnost. Ako se hoče otrok naučiti nemški, se tega tudi na slovenski šoli nauči; dokaz temu je dejstvo, da so zopet trije učenci slovenske šole napravili izpit za srednje šole.

Iz konjiškega okraja nam pišejo: Konjiško učiteljsko društvo je v minulem šolskem letu priredilo v okraju 4 dobro uspele roditeljske sestanke. Prvi se je vršil dne 15. novembra 1908 ob 3. uri popoldne v Čadramljah ob dobri udeležbi. Predavala je prva tov. učiteljica Goričanova-Prihova o ženskih ročnih delih, katere praktično zasnovano predavanje so starši z zanimanjem poslušali. Drugi je govoril tov. učitelj Kerhlanke — Čadramlje o cesarjevem jubileju in si je zlasti prizadeval ljudstvo dokazati, kaj je presvetli cesar storil za šolo in kmetiški stan. Ta sestanek je bil v Čadramljah deveti in so bili zadovoljni z njim roditelji in učitelji. — Deseti po učit. društvu prirejeni rod. sestanek je bil zopet v Čadramljah in sicer 23. maja t. l. Ta sestanek je imel bolj gospodarsko-poučni značaj, zakaj domači tovariši nadučitelj je ljudstvo opozoril na nevarnosti, ki so poletji pretile lanskem, ne zadosti prevrelemu vinu, ter ga zaeno poučil, kaj je pravočasno storiti, da se kmet obvaruje v tem oziru škode. Da je imel ta predmet

privlačno silo in je bil zato sestanek jako dobro obiskan, pač ni treba posebe omenjati. Zato je isti predavatelj porabil ugodno priliko ter še razpravljal na kratko vzgojno temo: „Ne govorite v navzočnosti otrok nikdar o šoli zaničljivo, oziroma učiteljih, ker s tem škodujete najprej svojim otrokom.“ Predavatelj je spretno pobil trditve, da so se nekaj otroci v šoli prej in več kaj naučili, kakor dandanes ter dokazal, kako neopravičeno in neumo je zabavljanje čez šolo, češ, otroci ne znajo nič manire, ne pozdravljajo, kladijo orehe, kvar-tajo, se tepejo itd. Naj le domača hiša v tem oziru šoli pomaga in obrnilo se bo kmalu na bolje. — Tudi to razpravo so starši z vnumo poslušali in bo v prihodnje gotovo marsikateri pregrešek v tem oziru izostal. Enajsti rod. sestanek je učit. društvo uprizorilo pri Sv. Jerneju (kot prvega tamkaj) dne 5. julija t. l. in se sme tov. nadučitelju Čehu iz srca čestitati, da je umel zbuditi v svojih faranih toliko zanimanja za prvi sestanek. Velika učna soba je bila namreč nabita kmetiškega ljudstva, ki je pazno poslušalo predavatelja tov. nadučitelja Brumna iz Čadramlja, ki je sprva raztolmačil staršem pomen rod. sestankov ter potem razkrival napake pri vzgoji v domači hiši pred in med šolsko dobo. Izid tega sestanka nam je dokaz, da so v Sv. Jerneju jako pripravna tla za take prireditve. — Dvanajsti rod. sestanek je bil zopet v Čadramljah, in sicer 22. avgusta t. l., na katerem je tov. nadučitelj Čeh iz Sv. Jerneja predaval o temi: „Moje in tvoje“. Na iz življenja vzetih zgledih je pokazal, kako naj starši ravnajo, da bodo njihovi otroci, kdaj pošteni ljudje, da bodo znali razločevati, kaj je moje, kaj tuje. — Tako je učit. društvo v ravnokar minulem šolskem letu vestno nadaljevalo svojo v prejšnjem šol. letu zapričeto akcijo z rod. sestanki, ki bodo, kakor kažejo znamenja, rodili dober sad v prid šole in ljudstva.

Vpisovanje čeških šolskih otrok na Dunaju. V 10. okr. na Dunaju se je vpisalo v češko ljudsko šolo 850 otrok. Več stolet so jih morali zaradi pomanjkanja prostora odkloniti. „Union“ poroča, da so češki starši, katerih otroci niso mogli biti sprejeti odhajali s solznimi očmi. — V Pragi pa vzdržuje češka mestna občina za 1800 nemških otrok 8 ljudskih in 2 meščanski šoli!

Grozdni sok. Nele desetletja, temveč sto in sto, da, tisočletja je dokazano, da ima sok grozdja osvežujočo in krepilno moč za človeka, da daje novo moč in svežost življenju. Grozdje vsebuje namreč snovi, kakor grozdni sladkor, razne redilne soli, beljakovine, kisline i. dr., ki osvežujejo in krepijo telo, in torej so grozdje čislali že od nekdanj in še dandanes ga vsak rad zobje. Bogataš ima grozdje na mizi malodane vse leto ter ga, ko ga ni pri nas, za drag denar kupuje iz daljnih krajev. Navadni ljudje si moremo privoščiti grozdje le v jeseni in še tedaj le par tednov, ker se grozdje, žal, ne da konservirati. Konservirati pa se da svež presen grozdni sok, in vsakdo si lahko privoščiti osvežujoče krepilne snovi grozdja vsak čas v obliki konserviranega, t. j. očiščenega in steriliziranega grozdnega soka, ki ostane svež leta in leta. Grozdni sok je sam ali pomešan z naravno ali kislno vodo izvrstna osvežujoča in krepilna, jako okusna pijača za bolne in zdrave, otroke in odrasle ljudi. Tak sok nadomešča tudi druge drage sokove, n. pr. malinovec i. dr. ter je mnogo bolj in ceneji. Grozdni sok je pa tudi izborno dietetično sredstvo, ker pitje soka popolnoma nadomestuje toli hvaljeno zdravljenje z uživanjem grozdja (Traubenkur) in ima velike prednosti: 1. je sok jako poceni in 2. se sok lahko rabi vsak čas doma in ni treba iti v oddaljena draga zdravilišča. Ko pride učitelj ali učiteljica izmučen iz šole, je najboljša kupica grozdnega soka, ki daje novo moč in svežost. Nadučitelji, učitelji in učiteljice, naročite zase in za svoje grozdni sok ter ga priporočite tudi znankam in znancem! Opozorjamo na tozadevni inserat v današnji številki!

V. J. Havliček a bratr, Poděbrady (Kralj. Češko), slavno znani izvozni dom, založen l. 1887., pošilja prav nove sestavljene zbirke jesenskega in zimskega blaga za dame in gospe, sukna, barhanta, flanele, volnena in bombaževa blaga; bogate izbere za neveste. Pri naročitvi se sklicujte na inserat te tvrdke v „Učit. Tov.“

Ali ste že našemu listu pridobili novega naročnika?

Solsko zdravstvo.

Redka otroška bolezen. Na Štajerskem se je pojavila bolezen Polyo myelitisa. To bolezen, ki je v družbi s pojavi otrplosti, dobivajo otroci. Pojavila se je v Gračcu in posebno v Dravski dolini. Dosedaj je znanih že okolo 100 slučajev. Bolezen ni nalezljiva kot koze in škrlatica, ter so jo opazili preteklo leto tudi na Nižjem Avstrijskem. Po-

javlja se zlasti večkrat na Švedskem in Norveškem. Drugod ni znana.

Serum proti tuberkulozi. Univerzitetni profesor za notranjo medicino dr. Gregoracci v Rimu je iznašel neki serum, ki je baje zdravilen pri tuberkulozi.

Vsakanje pravilo. Zračite vedno vse šolske prostore! Zatohtli zrak je smrt mladini!

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Jugoslovanska dijaška zveza.** „Dnevni List“ poroča iz Belgrada, da prevzame beligradska vseučiliška mladina iniciativo za organizacijo jugoslovanske dijaške zveze.

○ **Hrvaška in Slavonija** sta imeli koncem leta 1900 — 2.416.304 prebivalcev. Glasom najnovejših statističnih podatkov sta pa imeli koncem 1908. l. 2.855.949 prebivalcev. Glavno mesto Zagreb je imelo leta 1900. 61.002 preb., l. 1908. pa 76.892 prebivalcev. Sledeča mesta so imela koncem 1908, in sicer: Senj 3525 prebivalcev, Bakar 1745, Karlovac 15.860, Petrinja 5404, Sisek 7644, Varaždin 13.513, Križevci 4738, Brod 9023, Požega 5994, Osijek 27.670, Karlovci (sremski) 5978, Mitrovica 12.836, Petrovaradin 4430, Zemun 16.747 prebivalcev. V vseh hrvaških mestih je bilo koncem leta 1908. skupno 226.059 prebivalcev.

○ **Nov statut** bodo izdelali za srbsko kraljevo hišo. — V njem bo nanovo določeno rodovinsko pravo in pravo prestolonasledstva.

○ **Spominsko ploščo** bodo odkrili 10. oktobra dr. Emilu Holubu v Holiču, njegovem rojstnem kraju. Dr. Holub je znan raziskovatelj Afrike. Mnogo krasnih reči je daroval slovenskemu šolskemu muzeju.

○ **Zaprti zaradi češkega govorenja.** V neki vojašnici v Przemyslu so se pogovarjali trije češki rezervisti v svojem materinem jeziku. Neki oficir, ki je slišal češki pogovor, je kar vzdvičjal, oštel Čeha in dal enemu deset, dvema pa po pet dni zapora. Pa res znajo avstrijski oficirji utrjevati patriotizem v vojaštvu!

Razgled po šolskem svetu.

— **Nov slovenski docent na dunajskem vseučilišču.** Naučni minister je potrdil sklep profesorskega kolegija juridične fakultete na dunajski univerzi, s katerim se dovoljuje min. konceptistu dr. Fr. Žižku u privatna docentura za statistiko. Štajerski Slovenec Žižek je dobil venio legendi na podlagi knjige: Die statistischen Mittelwerte. Eine methodologische Untersuchung. Leipzig 1908, kjer je obrazložil celo vrsto logičnih napak v dosedanjih statističnih metodah. Knjigo so sprejeli nemški, francoski in angleški strokovnjaki s tolikim priznanjem, da smejo biti Slovenci v resnici ponosni na svojega učenjaka.

— **95 odstotkov analfabetov v Italiji.** Glasom najnovejših statističnih podatkov je v sicilijanski občini Melicucca 95 odstotkov analfabetov. Obvezni šolski pouk je uveden v Italiji l. 1878. V Mecucci ni bilo celih 30 let niti ene šole, a ni je ni dandanes. Od 2846 tamošnjih prebivalcev (po popisu od 1. julija t. l.) jih je znalo čitati in pisati 143, a ti največji delom niso domači sinovi, nego dosejeli posestniki, uradniki, karabinjerji itd. Slični žalostni odnošaji v pogledu analfabetizma vladajo v sicilijanski osrednji pokrajini Caltanissetti in obeh sardinjskih pokrajinah Cagliari in Sassari, kjer znaša povprek število analfabetov 70 odstotkov. In ob takih žalostnih prosvetnih odnošajih v lastni domovini zbirajo Italijani in dajajo velike vsote denarja za poitalijančevanje slovenskih in hrvaških otrok po naših krajih.

Z gospodarskega polja.

— **Sadna razstava in poučen tečaj.** Iz Podgrada v Istri pišejo: Gospodarski zadruzi za sodni okraj Podgrad se je posrečilo, da je izposlovala podporo za sadno razstavo. Določeno je, da se ima ta okrajna razstava vršiti dne 9., 10. in 11. oktobra t. l. v Herpeljah v prostrani dvorani g. Križmana. Istočasno z razstavo se bo vršil sadjarski poučni tečaj in razlaganje o raznih vrstah sadja, katero je boljše za naše kraje, ki ima več kupevc, je bolj trpežno itd. Ker je to prva razstava te vrste v naših krajih, se tem potom opozarjajo toli trgovci, kolikor prekupci in prodajalci, da se razstave udeležijo polnoštevilno. Najde naj se nova pot dohodkov našim kmetovalcem s tem, da se opozori tujce na naš domači izvrsten pridelek. Za letos — prvič — se morda kupčija ne razvije še tako živahno, a začetek je storjen in je upati, da se bo delalo na to, da postane v Herpeljah vsako leto pravi sadni sejm.

— **Gospodinjstvo šole** so osnovali v Spljetu in je ministrstvo za javna dela imenovalo za učiteljico Marijo Buličevo, absolvirano učenko dunajskega seminarja za odgajanje gospodinjstev učiteljic. Šola je nameščena v stavbinski in umetniški obrtni šoli.

— **Cesar je sankcioniral** od štajerskega deželnega odbora predloženi zakon o varstvu planin in pospeševanju planšarstva.

Listnica uredništva.

Naprednjak: Nič se ne bojte! Pri Vas so drugačne razmere kakor na Kranjskem. — M. G.: Igro smo prejeli.

Listnica upravnistva.

Ne pozabite na naročnino! Dotičnega gospoda oziroma gospodično iz pošte „Železniki“, ki je poslal dne 28. septembra po nakaznici 2 K, prosim, naj mi prijavi svoje ime, ker ga je na odrezek pozabil napisati. Upravnistvo.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 2398. Kranjsko. 113 1—1

Na šestrazredni ljudski šoli na Viču je stalno oddati novoustanovljeno učno mesto z zakonitimi prejemki.

V prvi vrsti se bo oziralo na prosilce, ki se obenem zavežejo, da bodo stanovali na Viču.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 28. oktobra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniskim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 18. septembra 1909.

St. 1223. Štajersko. 113 1—1

Na trirazredni ljudski šoli v Spod. Poljskavi se namesti stalno učiteljska oziroma služba učiteljice z rednimi dohodki po tretjem krajnem razredu in do eventualnega razširjenja šole s prostim stanovanjem (2 sobi in kuhinja s pritliklinami).

Razen tega imajo muzikalični učitelji lahko dober postranski zaslužek.

Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu v Spod. Poljskavi, pošta Pragersko, do 20. novembra 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet v Sl. Bistrici, dne 24. septembra 1909.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Umrl so člani: šolski voditelj Franc Karasek dne 2. julija;

nadučitelj Andrej Sket dne 17. avgusta; nadučitelj Ivan Bauer dne 26. avgusta. Vplačati je torej tekem enega meseca 77., 78. in 79. slučaj smrti. Letošnje leto je to 5., 6. in 7. smrti slučaj. — Doposlani zaznamek je izpopolniti z navedenimi imeni.

O d b o r.

Zahvala.

Ob tragični smrti, ki je zadela mojega najdražjega sina, gospoda

Josipa Tavša

učitelja in voditelja šole v Čadrgu

prihiteli so dragi prijatelji rajnikovi in blagi Tolminci, da so mi bili sočutno ob strani v tem najtežjem trenutku mojega življenja. Dolžnega se torej čutim, da se zahvalim zlasti gosp. c. kr. gozdarju Viktorju Prezlju in drugim gospodom, ki so v smrti nevarnosti iskali truplo pokojnikovo, gg. c. kr. učitelju Kutinu in tolminskim učiteljem, ki so skrbeli za pogreb, gg. pevcem za pretresljivi žalostinki, g. c. kr. namestniškemu svetovalcu Prinzigu, g. c. kr. šolskemu nadzorniku Lasiču, učiteljstvu in gg. uradnikom in vsem, ki so prihiteli tako številno, da spremijo z mano dragega pokojnika k večnemu počitku.

Vsem iz srca: Bog plačaj!

Na Reki, 23. septembra 1909.

Žalujoci oče.

Vsem onim, ki ljubijo zlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporočam svojo nanovo urejeno

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru in

hotel „TRIGLAV“

v Bohinjski Bistrici.

Krasna lega, največji komfort, planinsko letovišče.

A. Seidel, restavrat.

68 12—7

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Našim rodbinam priporočamo 31
- Kolinsko cikorijo -

Izvrsten konserviran brezalkoholen
grozdni sok

napravljiva iz najlepšega in najfinejšega grozdja

Josipina Pesek

vinogradna posestnica

v Narapljah pri Ptujski gori (Štajersko).

Razpošilja se v zabojčkih po 5, 10, 20 in 50 steklenic soka in stane s steklenico in embalažo vred: velika buteljka soka à 1 K in mala buteljka à 60 h in porto. Pošilja se po povzetju ali če se denar naprej pošlje. Pri večjih naročilih popust. Prazne steklenice v zamem nazaj v račun, če se pošljejo franko.

Naročite, da se pripravite o **izborni kakovosti** konserviranega brezalkoholnega grozdnega soka, ki je sam ali pomešan z navadno ali kislavo, izborna osvežujoča in krepilna pijača. Naročite pa takoj, ker bom konservirala ob trgatvi samo toliko soka, kolikor bo naročil. 155 2-1

**: Šolske :
knjige
za vse šole**

v najnovjših odobrenih izdajah ter vse šolske potrebščine v najboljši kakovosti priporočajo po zmerni ceni

L. Schwentner

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3.

Poslojce „Mestne hranilnice“.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživljanja in smrti, do to otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na službini, pokojnini, ženitveni kavčiji itd., in v **požarnem oddelku**: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339-88
Zavarovalnine	8.090.621-62
Izplačane škode in kapitali leta 1905	4.361.283-89
Rezervne in poroštvene zaloge	41.335.041-01
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391-24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781-48
Izplačana dividenda članom življen. oddelkov l. 1905	206.296-40
Vsem pa doslej	1.606.893-21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509-80
V 37 letih dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim članom odd. I—V. za škode in nagrade	97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26-19

General. zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gospeske ulice št. 12.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporočajo slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 11 26-21

Ne zamudite

se letos pripraviti o čudovito znižanih cenah

v veletrgovski hiši

R. STERMECKI v Celju.

Vzorci proti vrnitvi in pošiljati čez K 20.— franko.

Posebno po ceni je: fina satinasta odeja, šivana, lastni izdelek, samo naročil. K 8.—. 55 26 18

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izbiro po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 32 24-11

30 24-13

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih suknji. Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovjšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez poročila.

V zalogi so vedno najmodernejša damje obla.

Jako nizke cene. O. Bernatović.

Pišite po vzorce!

V. J. Havliček a bratr
v Poděbradech na Češkem

:: izvozni dom modnega in ročnega tkanega blaga. ::

Priporočajo v najboljših kakovostih:

modno blago - sukno
jesen 1909/10 zima

Novosti barhenta, flanele. Opreme za neveste.

Vzorci franko.

Zavitek s 40 metri pralnih ostankov, okusno sortiranih za 18 K franko dostavljeno.

Samo pri nas vse pristno.

Obdržite si najlepše.

9 21-21

Slavnemu učiteljstvu se priporočajo stara in znana gostilna pri

„Zlati ribi“

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporočajo

139 6-5

Beti Pilko-Kos.

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno

knjigoveznicu.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporočajo

Anton Janežič

knjigovez 24 10-10

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Ivan Bonač

v Ljubljani 147-4

Šelenburgova ulica 6

(nasproti glavne pošte)

priporočajo slavnim šolskim vodstvom svojo

trgovino papirja in šolskih potrebščin.

Velika zaloga vsakovrstnih šolskih zvezkov, papirja, črnila itd. itd. — Edina zaloga najboljših svinčnikov v korist družbe sv. Cirila in Metoda.

(Prosimo blagovolite zahtevati cenovnik, ki ga dopošljem brezplačno.)

Risarska stojala

iz močne la lepenke

z upognjenim hrbtom (nezarezanim) po najnovjšem predpisu.

Velikosti I. = 240 x 195 mm à 10 vin.
II. = 280 x 200 mm à 12 vin.
III. = 350 x 250 mm à 22 vin.

Trpežne zaponke za pritrjevanje predlog 100 komadov K 2.—.

-Velika knjigoveznica-

v kateri se izdelujejo preprosta kakor tudi najfinejša dela. — Za šolske in ljudske knjižnice stavi posebno znižane cene in so take knjižnice najtrpežnejše v močno platno vezane. — Če šolska vodstva naj blagovolijo radi cen vprašati.

Najnižje cene.

TRGOVA SOLIDNA POSTREŽBA.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokazemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago.

Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42-41 Kolodvorske ulice št. 8.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52-13

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 36

Najboljše

orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mersuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP
je klop prihodnosti!

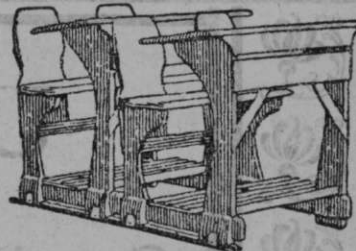

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 20

mizarski mojster v Spod. Šiški.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela siliti moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem

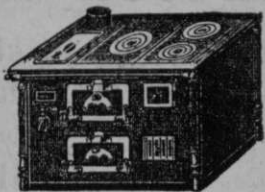
21. II. 1909.

Franc Dekleva

Slavina (Prestranek), Notranjsko.

Slamoreznice in reporeznice

dalje sadne mlne s kamnitimi valjarji, grozdne mlne z obiralno pripravo, najboljše vinske stiskalnice, žganjarske kotle, umetna gnojila, prenosna ognjišča, peči vsakovrstnih sestavov, tudi za šolo predpisane, perilne stroje po 24 K komad, kakor tudi raznovrstno železino priporoča

trgovina z železino 46 12-9
PETER MAJDIČ, CELJE.

Cenike strojev, štedilnikov in peči pošiljam na zahtevo zastoj in franko.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja e. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pisarni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitinske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42-40

V najtnejem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavljen in uredil

FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobrila in pripustila to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1:75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazorjujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na dajavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavljen in uredil

FRAN MAROLT,
učitelj v Ljubljani.

labor učiva se naslanja doslovo na podrobni učni načrt, ki ga je odobrila e. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2., 3., 4. in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. e. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Naš denarni zavod.

(15) 12-12

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali e. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo. Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljati 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	" 18 " " " " 17 " " 6 " " 18. " 3 " 56 "
C	" 24 " " " " 23 " " 4 " 50 " 24. " 4 " " "
D	" 38 " " " " 37 " " 3 " " 38. " " " " "
E	" 46 " " " " 45 " " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	" 60 " " " " 59 " " 2 " " 60. " " " 70 "
G	" 70 " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	" 85 " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

Najbolj varno naložen denar
je v slovenski

mestni hranilnici ljubljski.

Stanje hranilnih vlog:
nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina Ljubljanska z vsem premoženjem in vso svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8.—12. dopoldne, in jih obrestuje po 4 1/4%, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti. Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestmi obenem plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6% izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica ljubljanska izdaja lične domače hranilnike proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov upeljala je ta slovenska hranilnica tudi kreditno društvo. 151 12-1

Mestna hranilnica ljubljanska je v lastni palači
v Prešernovi, prej Slonovi (Elefantovi) ulici št. 3.

Šolske potrebščine

kupite jakó ceno in dobro edino pri tvrdki

Goričar & Leskovšek

v Celju, Graška ulica šte. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnil in tušov, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

Na debelo. 138 9-3 Na drobno.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52-35